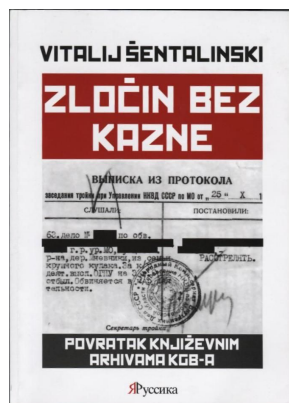

(Приказ књиге Виталија Шенталинског *Злочин без казне – Повратак књижевним архивама КГБ-а*, Русика, Београд 2013, превеле с руског Љубинка Милинчић и Неда Николић-Бобић)

„Један факт, једно дело говори *новим* језиком сваком времену и свакој новој врсти човека. Историја увек саопштава *нове истине*“.

Фридрих Ниче (*Воља за моћ*)

Виталиј Шенталински, аутор књиге *Злочин без казне – Повратак књижевним архивама КГБ-а* познат је у нашој средини захваљујући двома

документарним књигама о страдању писаца у Совјетском Савезу, на које се ова последња тематски надовезује.

^[1] Рођен је 1939.

године, радио је дуго као новинар. У Русији је објавио више поетских и прозних наслова. Материјал за поменути трилогију набавио је као руководилац Комисије за наслеђе репресираних писаца. Његове књиге позитивно је оценио Александар Солжењџин, рекавши му да их доживљава као наставак свог дела

Архипелаг Гулаг

^[2]

Суштински гледано, Шенталински поручује, што се може видети и у његовој поезији, да човека треба сачувати.

^[3]

Посветио је двадесет пет година истраживању архивске грађе, на основу које је написао и своју последњу књигу. Шенталински има особину да изванредно повезује догађаје и уочава кључне релације, јако је упућен у проблематику о којој пише и у својим књигама пружа важне информације, чак и веома обавештеним читаоцима. Његова трилогија један је од најзначајнијих радова посвећених истраживању злочина које је починила Стаљинова власт, уништавајући при том и водећа имена тадашње културне елите.

...

Виталиј Шенталински и "књижевне архиве" КГБ

Пише: Добрица Гајић
субота, 01 фебруар 2014 10:27

Први део књиге носи назив „Статир“ и кроз њега Шенталински показује да су корени тоталитарног понашања дубоко усађени у руску историју. Реч је о староруском рукопису који је богослов Павле Терентјевич Алексејев пронашао у архиви и његовом изучавању посветио читав живот.

У преводу са староруског, статир је, у ствари, „вредан ковани новац“, а у контексту Јеванђеља, како га је писац древног руског рукописа схватио, статир је „исповедање речи Божије“ (стр. 9). У „Статиру“ се налазе црквене проповеди, а писан је од 8. априла 1683. до 20. августа 1684. године у градићу Орлоу, на реци Ками, где је његов аутор Потап Прокофјев Игољничников био свештеник саборне цркве, у царству Јована и Петра Алексејевича, у домовни Григорија Дмитријевича Строганова. Потапови преци били су кметови код индустријалаца Строганових, од којих ће Григорије постати веома богат. Биће пријатељ Петра Великог, помагаће уметност и градити храмове.

Кад је наследио имање после очеве смрти, и кад је чуо за мудрог свештеника, Строганов је одмах позвао Потапа. Уз допуштење свог покровитеља, Потап је почео да недељом држи проповеди. Говорио о људској једнакости и критиковао нечовечни однос госпoде према својим робовима, да би од тих својих записа саставио и књигу. На располагању му је била и богата библиотека Григорија Строганова.

Шенталински пише да су они који је књига Потап читао имали сужну судбину, проглашавани су за јеретике, затварани, убијани или изгнани у прогонство. Ни век који је претходно Потаповиј времену није био сјајан. Истина, у њему се у Русији пројавио прева штампана књига, али је то у доба црног Ивана Грозног и „опреничња“ – мучитеља и целата Маљуге Сизурова. Шенталински помиње несрећну судбину Артемија Трошњиког, који није дрхтао на пред Иваном Грозним, Максима Греховића, кога је тадашња власт заточила, мада је он у Русију „донео идеје антикитности и просвете Ренесансе“ (стр. 21).

Потапове проповеди о равноправности људи нико није ценио на добар начин, али имао је моћног заштитника иза себе и био је безбедан.

Шенталински је у интервјуу Радио Београду 2, који је водила Драгана Ковачевић, изјавио да му је предлагано да „Статир“ не убацује у своју књигу, али да је он то ипак учинио зато што та прича „повезује руску књижевност од 17. до краја 20. века“. Према његовом мишљењу, геније руског народа овалпотио се у књижевности. „Литература је била и парламент, пошто Русија у историји и није имала парламент, и филозофија, зато што је филозофија сва отишла у књижевност. И зато су бољшевици, кад су дошли на власт, видели у књижевности великог непријатеља. То је јасно, они су хтели да успоставе контролу над свешћу, а контролу над свешћу имала је заправо књижевност. Зато је била подвргнута тако jakim репресијама управо књижевност и писци“, рекао је Шенталински, истакавши претходно да му је главни циљ био да сачува сећање на те људе и њихове речи, ако је нешто од тога

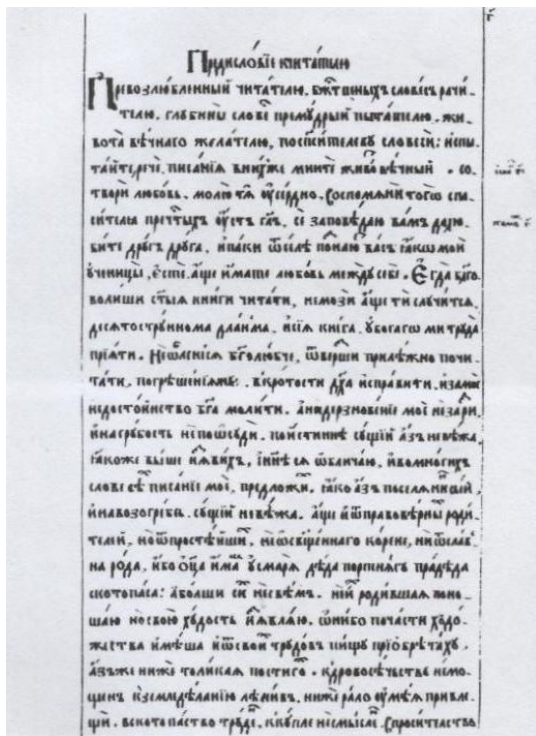
Виталиј Шенталински и "књижевне архиве" КГБ

Пише: Добрица Гајић
субота, 01 фебруар 2014 10:27

остало. [»](#) |

У Петаков биографији пронаша је Таренџев границу од неколико година, пре његовог одласка у Песокори манастир. „Резултат истраживања наведеног богослова био је изненађујући: протокол Петра Угољенинског и Ризанског игумена Ивана су једна исти човек“, наводи Шенталински (стр. 29). Таренџев је закључио да је по заједничку „Статир“ Петаки био репресиван, иако података о томе нема, као ни даљег помињања његовог

имена, иада постоје претпоставке да се замишљао и добио име Стефан.

У овом делу Шенталински указује на „доследност“ Петра Величког: „Лето Величко, велики у свему, у добрим делима и у ступ, на само да је учествовао и издржавао политичку историју, него је и сам био кривни човек, иако „осудљивања“, доводио на њих гонити, мучити и судити на свети општеини свима. То је он, „први болшевик“, „жесток као нациски робити“ (стр. 33). Постоји сумњичавост у поступању Тарје канцеларије и онага што је

Шенталински пронашао у архивима Публице, од доношења до осудљивања, torture итд. Шенталински истиче да је „Статир“ пронашао у Дому Пашова, гали је био мујак Румџинак. Отуда претпоставка да је овај спис пронашао на време једне септембра за старијег књижевника који је измислио гроф Румџинак. „Тако је, вероватно, у неким архивним складовима пронашао и „Статир“, овера Шенталински (стр. 39).

Млади богослов Павле Таренџев-Алексеј је 1912. године написао на тај спис у библиотеци Румџинак. У којој архиви пронашао је 1937. историју, а тајко припремио „Статир“ за обрађивања, предавања га на савремени јазик, али је упућен и осуђен на десет година погори због учешћа у контрареволуционарској завери, па још на пет година, а потом послат у прогонство. Репресирана је и његова жена, која је после издржане казне укрпа

успелима у старејој доми. Сестра Пела, поручник у Карендорфској армији, успела је да емигрира за Британију преко Канаде. Ослобођен је 1956. године. Петаки је остало још десет година живота, тако да је завршио свој рад и отпорио име аутора, али није успео да „Статир“ објави.

Још неки историјски догађаји понавља се после неколико деценија појављују извесношћу. Има таквих случајева и код нас у Србији. Тако је код књиге Стојана Мрђе и Глогог отпору, јача од најбољих који су написани о тој теми. [»](#) |

Виталински наводи да је једна од његових главних тема била историја КГБ-а и његовог утицаја на српску књижевност. У овом делу Шенталински указује на „доследност“ Петра Величког: „Лето Величко, велики у свему, у добрим делима и у ступ, на само да је учествовао и издржавао политичку историју, него је и сам био кривни човек, иако „осудљивања“, доводио на њих гонити, мучити и судити на свети општеини свима. То је он, „први болшевик“, „жесток као нациски робити“ (стр. 33). Постоји сумњичавост у поступању Тарје канцеларије и онага што је

Виталиј Шенталински и "книжевне архиве" КГБ

Пише: Добрица Гајић
субота, 01 фебруар 2014 10:27

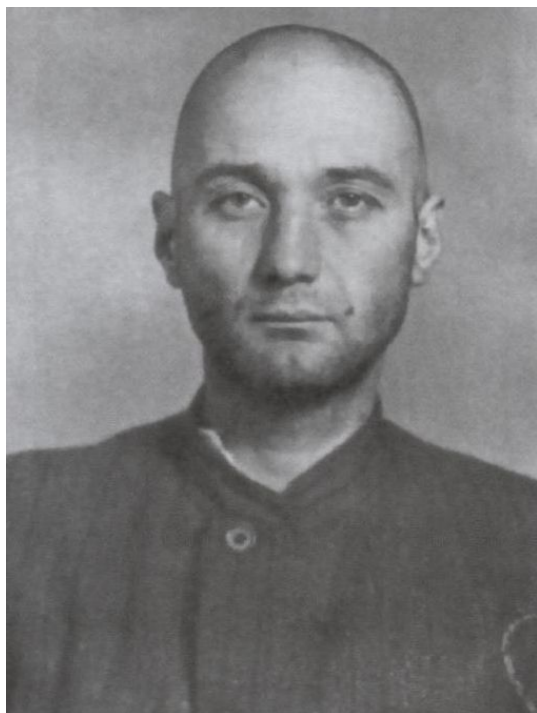

Виталиј Шенталински и "книжевне архиве" КГБ

Пише: Добрица Гајић
субота, 01 фебруар 2014 10:27

Пише: Добрица Гајић
субота, 01 фебруар 2014 10:27

Пише: Добрица Гајић
субота, 01 фебруар 2014 10:27

Виталиј Шенталински и "књижевне архиве" КГБ

Пише: Добрица Гајић
субота, 01 фебруар 2014 10:27

